

ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ 1^{ος}:

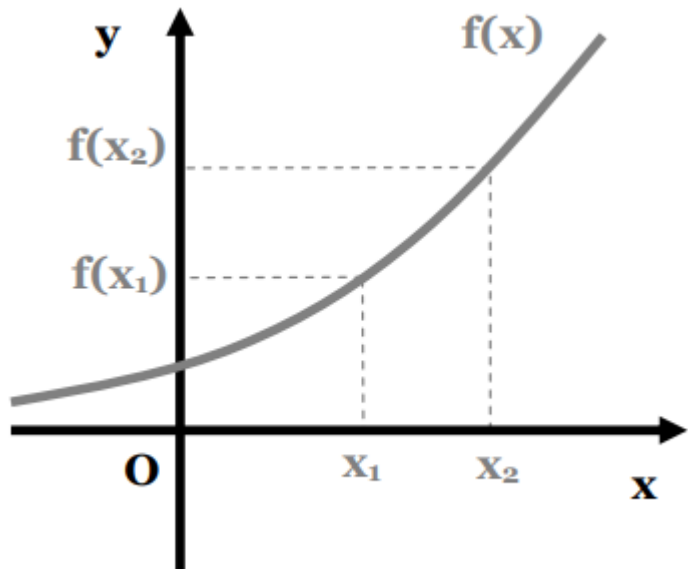
Μια συνάρτηση f λέγεται **γνησίως αύξουσα** σε ένα διάστημα Δ του πεδίου ορισμού της, όταν για οποιαδήποτε $x_1, x_2 \in \Delta$ με $x_1 < x_2$ ισχύει: $f(x_1) < f(x_2)$

ΣΧΟΛΙΟ: Αν η f είναι γνησίως αύξουσα τότε ισχύει η ισοδυναμία $x_1 < x_2 \Leftrightarrow f(x_1) < f(x_2)$

Μια γνησίως αύξουσα συνάρτηση συμβολίζεται για συντομία ↗

Αυτό που, με απλά λόγια, συμβαίνει σε μια γνησίως αύξουσα συνάρτηση είναι ότι οι τιμές του x , καθώς κι εκείνες της $f(x)$, μεταβάλλονται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο:

Καθώς αυξάνονται οι τιμές του x αυξάνονται και οι αντίστοιχες τιμές του $y = f(x)$ ή καθώς μειώνεται το ένα, μειώνεται και τ' άλλο.

ΟΡΙΣΜΟΣ 2^{ος}:

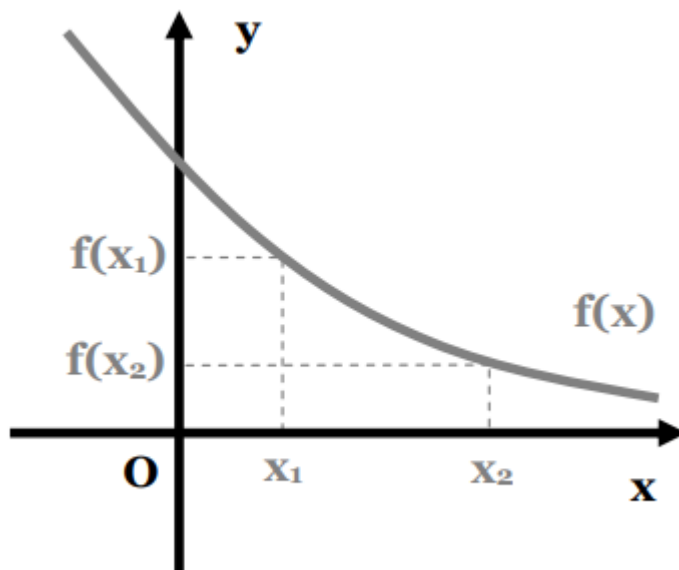
Μια συνάρτηση f λέγεται **γνησίως φθίνουσα** σε ένα διάστημα Δ του πεδίου ορισμού της, όταν για οποιαδήποτε $x_1, x_2 \in \Delta$ με $x_1 < x_2$ ισχύει: $f(x_1) > f(x_2)$

ΣΧΟΛΙΟ: Αν η f είναι γνησίως φθίνουσα τότε ισχύει η ισοδυναμία $x_1 < x_2 \Leftrightarrow f(x_1) > f(x_2)$

Μια γνησίως φθίνουσα συνάρτηση συμβολίζεται για συντομία ↘

Αυτό που, με απλά λόγια, συμβαίνει σε μια γνησίως φθίνουσα συνάρτηση είναι ότι οι τιμές του x , καθώς κι εκείνες της $f(x)$, μεταβάλλονται με ακριβώς αντίστροφο τρόπο:

Καθώς αυξάνονται οι τιμές του x ελαττώνονται και οι αντίστοιχες τιμές του $y = f(x)$ ή καθώς μειώνεται το ένα, αυξάνεται και τ' άλλο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1. Μελέτη Μονοτονίας με τον ορισμό

Για να βρούμε τη μονοτονία μιας συνάρτησης f σε ένα διάστημα Δ του πεδίου ορισμού της ακολουθούμε τα εξής βήματα :

- Θεωρούμε δύο οποιαδήποτε σημεία $x_1, x_2 \in \Delta$ με $x_1 < x_2$.
- Με κατάλληλες πράξεις πρέπει να «κατασκευάσουμε», βήμα-βήμα, και στα δύο μέλη τον τύπο της συνάρτησης, χρησιμοποιώντας τις ιδιότητες των ανισοτήτων. Δηλ. κατασκευάζουμε την ανισότητα μεταξύ των $f(x_1)$ και $f(x_2)$
- Αν καταλήξουμε στην ανισότητα $f(x_1) < f(x_2)$ τότε η f είναι γνησίως αύξουσα στο Δ .
- Αν καταλήξουμε στην ανισότητα $f(x_1) > f(x_2)$ τότε η f είναι γνησίως φθίνουσα στο Δ .

❖ Για **παράδειγμα**, η $f(x) = -2x + 5$ είναι γνησίως φθίνουσα στο $\mathbb{R}$.

Πράγματι: Έστω $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$, με $x_1 < x_2$. Τότε έχουμε:

$$x_1 < x_2 \Rightarrow -2x_1 > -2x_2 \Rightarrow -2x_1 + 5 > -2x_2 + 5 \Rightarrow f(x_1) > f(x_2)$$

❖ Επίσης η συνάρτηση $f(x) = 5x - 9$ είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$

Έστω $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$, με $x_1 < x_2$. Τότε έχουμε:

$$x_1 < x_2 \Rightarrow 5x_1 < 5x_2 \Rightarrow 5x_1 - 9 < 5x_2 - 9 \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)$$

ΑΛΓΕΒΡΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Γενικά γνωρίζουμε ότι η γραφική παράσταση της συνάρτησης $f(x) = ax + \beta$ είναι μια ευθεία.

Για τη μονοτονία της συνάρτησης αυτής ισχύει ότι :

- Αν $\alpha > 0$ η $f(x) = ax + \beta$ είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$
- Αν $\alpha < 0$ η $f(x) = ax + \beta$ είναι γνησίως φθίνουσα στο $\mathbb{R}$
- Αν $\alpha = 0$ η $f(x) = 0x + \beta \Leftrightarrow f(x) = \beta$ είναι σταθερή στο $\mathbb{R}$

ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ ΤΗΣ $f(x) = ax^2 + bx + \gamma$

Αν πρόκειται για την παραβολή $f(x) = ax^2 + bx + \gamma$, με κορυφή το σημείο με συντεταγμένες $\left(-\frac{\beta}{2\alpha}, -\frac{\Delta}{4\alpha}\right)$ τότε:

- Αν $\alpha > 0$:

$f(x)$ $\searrow$ στο διάστημα $\left(-\infty, -\frac{\beta}{2\alpha}\right]$ και $\nearrow$ στο $\left[-\frac{\beta}{2\alpha}, +\infty\right)$.

Στην περίπτωση αυτή, λέμε ότι η συνάρτηση «στρέφει τα κοίλα άνω».

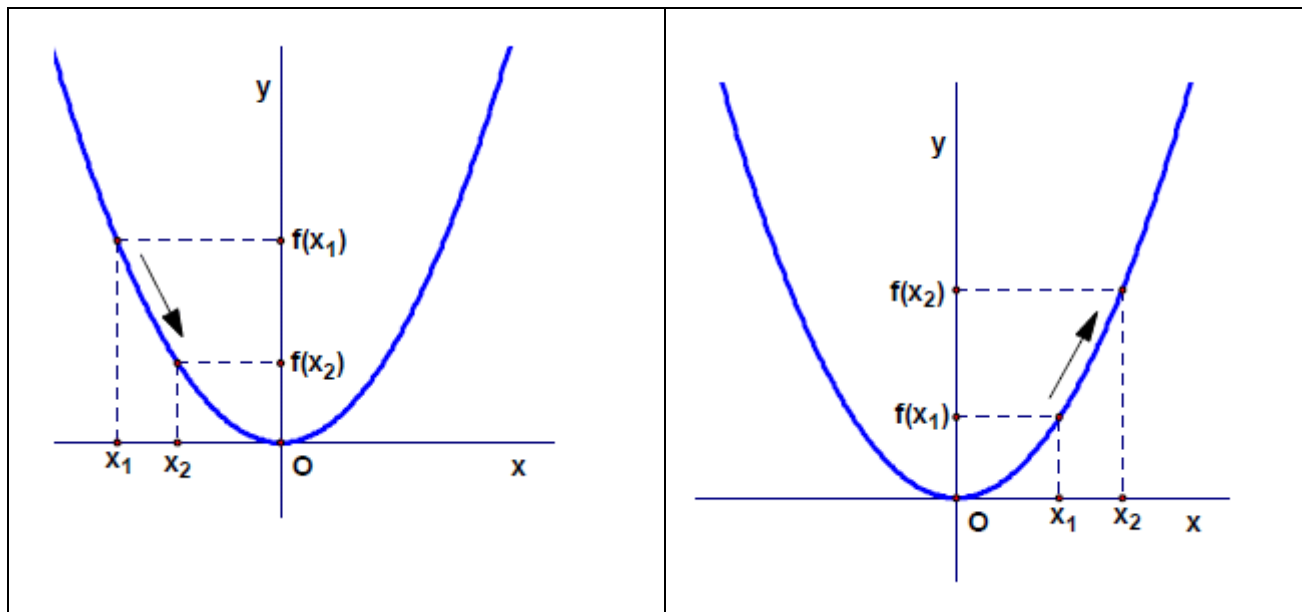
- Αν $\alpha < 0$:

$f(x)$ $\nearrow$ στο διάστημα $\left(-\infty, -\frac{\beta}{2\alpha}\right]$ και $\searrow$ στο $\left[-\frac{\beta}{2\alpha}, +\infty\right)$.

Στην περίπτωση αυτή, λέμε ότι η συνάρτηση «στρέφει τα κοίλα κάτω».

ΑΛΓΕΒΡΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Γραφική παράσταση των $f(x) = x^2$ και διαστήματα μονοτονίας.

ΑΚΡΟΤΑΤΑ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ 1^{ος}:

Μια συνάρτηση f , με πεδίο ορισμού ένα σύνολο A , λέμε ότι παρουσιάζει **στο $x_0 \in A$** (ολικό) **μέγιστο** όταν, για κάθε $x \in A$: $f(x) \leq f(x_0)$.

ΟΡΙΣΜΟΣ 2^{ος}:

Μια συνάρτηση f , με πεδίο ορισμού ένα σύνολο A , λέμε ότι παρουσιάζει **στο $x_0 \in A$** (ολικό) **ελάχιστο** όταν, για κάθε $x \in A$: $f(x) \geq f(x_0)$.

ΣΧΟΛΙΟ: Το (ολικό) μέγιστο και το (ολικό) ελάχιστο μιας συνάρτησης ονομάζονται, με μια λέξη, (ολικά) **ακρότατα** της συνάρτησης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

Για την εύρεση (εφόσον υπάρχει) της μέγιστης ή της ελάχιστης τιμής μιας συνάρτησης, ένας τρόπος είναι να ξεκινήσουμε από μια ανισοτική σχέση, η οποία είναι προφανής (πχ. $x^2 \geq 0$) και στη συνέχεια να «κατασκευάσουμε», βήμα-βήμα, σ' ένα απ' τα δύο μέλη τον τύπο της συνάρτησης, χρησιμοποιώντας τις ιδιότητες των ανισοτήτων.

ΑΛΓΕΒΡΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Ειδικά:

Αν πρόκειται για την παραβολή $f(x) = ax^2 + bx + \gamma$, με κορυφή το σημείο με συντεταγμένες $\left(-\frac{\beta}{2\alpha}, -\frac{\Delta}{4\alpha}\right)$ τότε:

- Αν $\alpha > 0$:

Η $f(x)$ παρουσιάζει (ολικό) **ελάχιστο** στο σημείο $x_0 = -\frac{\beta}{2\alpha}$

το $f(x_0) = -\frac{\Delta}{4\alpha}$.

- Αν $\alpha < 0$:

Η $f(x)$ παρουσιάζει (ολικό) **μέγιστο** στο σημείο $x_0 = -\frac{\beta}{2\alpha}$ το

$f(x_0) = -\frac{\Delta}{4\alpha}$.

